

Megjelenik minden nap, a délutáni órákban.

Előfizetési díj: határban 12 ft., félre 6 ft., év-  
negyedrre 3 ft. o. é.Melyben előfizetheti Demjen L. és Keresz-  
tesy Pál urak kereskedésében, hol egyes szá-  
mok is kaphatók.Szerkesztői szállás: belső-tordatveza 11. sz.  
Kiadó-hivatal: A tanácsoshoz mellett, az emelet  
hátsó részében.

## KOLOSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 6 kr  
s egyszeri beiktatás után 30 kr. bé. díj.  
Hirdetések felvételének: Helyben: akiadónival-  
ban, Demjen László könyv- és Keresztesy Pál papir-  
kereskedésében. Pesten: Zeisler M. (királyutca  
60. sz.) Bécsben: Haasenstein & Vogler (Neu-  
er-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22.  
sz.) Rudolff Mosse off. Zeitungs-Agent (Stadt-Seiler-  
stätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stutt-  
gart.  
Nyitási cikkek: sora után 20 kr. előleg be-  
küldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.  
Előfizetések s hirdetések díjak a vidékről a  
szerkesztőséghez küldendők be.

## A hazai ipar érdekében.

Bécs, máj. 1-én.

(V) A hadsereg felszerelésének czélsebzűbb  
vol aról tanácskozik most Bécsben egy enquete-  
bizottság. A hadügyminiszterium épületében b.  
Rossbacher Rudolf altábornagy elnöksége alatt  
tartott meg az első ülés, melyben a közös had-  
ügyért Benedek Sándor vezérőrnagy; az osztrák  
pénzügyminiszteriumot Neupauer lovag udv. ta-  
nácsos; a magyar Hideghéty Antal min. taná-  
csos; az osztrák kereskedelmi miniszteriumot Stall  
lovag min. titkár; a magyar Hölbling Antal min.  
titkár; a bécsi kereskedelmi és ipar-kamarát Frankl  
Vilmos kamarai tanácsos; a budait Wahrmann  
Mór képviselik.

Legelőbb is kiosztattak a tagok közt a szük-  
séges adatgyűjtemények: a Skene consortiummal  
kötött szerződés és utóbb vele kötött k. rendbeli  
pótszerződés; az 1872-ki árszabályok; az áregy-  
ségek összeállítása; az anyagok árengységének  
jegyzéke; a nevezett consortium által 1870. és  
1871-ben szolgáltatott felszerelvények kimutatása;  
végül egy rőpirat a hadsereg ruházata és felsze-  
réről.

Ez okmányok terjedelmök és fontosságoknál  
fogva hosszabb tanulmányozást igényelnek, s ezért  
az enquete abban állapodott meg, hogy jövő ülés-  
ét csak május 3-án tartandja meg. Mindazáltal az  
első ülés sem érte be a formaszabályok. A budai  
ipar és kereskedelmi kamarát képviselő Wahrmann  
M. hazánkia már ez alkalommal bebizonyította, mily  
nagy haszon az, ha valódi szakértőket hívatnak fel  
az ily nagyfontosságú és horderejű tárggy megvita-  
tására. Az ő kezdeményezésének köszönhető, hogy  
az enquete-bizottság már legelső ülésében oly  
alapra állott, melyről hazai iparunk emelése érde-  
kében is sok jót, nagy lendületet várhatunk.

Az enquete szabatosan formulázta azon kér-  
déseket, melyekre szakértőleg megfelelni, a meg-  
oldás módjait kimutatni feladatának tartja. A kér-  
dések így hangzanak:

- 1) minő befolyással bír a Skene-consortium-  
mal kötött szerződés, a birodalom mindkét felének  
iparára, közgazdasági szempontból?
- 2) a hadsereg harcoképességét tekintve  
biztosít-e gyorsabb és jobb felszerelést, békében  
ugy, mint háboru id-jén?
- 3) állampénzügyi tekintetben olcsóbban

eszközi-e a felszerelést, vagy más rendszerekkel  
összehasonlítva drágábbá kerül?

4) nagyobbak-e a szerződés előnye vagy  
hátrányai? s ez utóbbiak olyanok-e, melyek egy  
más rendszer behozatalával mellőzhetők?

E kérdések nemcsak az enquete működési  
körét, de irányát is kimutatják. Erdemileg hozzá  
szólni a dologhoz most, midőn számos nevezetes  
adat és körülmény napfényre kerülését, lelkiismer-  
etes meghányását várjuk — idő előtti lenne; azt  
azonban már is jelezhetjük, hogy a tanácskozások  
végeredményekben csak használhatnak a hazai  
iparnak, kivált, ha a magyar napisajtó egyeteme-  
sen élénk figyelemmel kísérendi az enquete tár-  
gyalásait, s a magyar ipar védelmében egy ember-  
ként száll ki a sikkra.

Az orsz. iparegyesület már 1870 decemberé-  
ben nyújtott be a képviselőháznak emlékiratot,  
kimutatván mennyire fontos és szükséges a hazai  
ipar emelése tekintetében az, hogy honvédségünk  
és hazai serezeideink magában az országban, hazai  
iparosok által szereltesse fel. Pártolták ez esz-  
mét a törvényhatóságok s az országgyűlés is ily  
értelemben tette át az emlékiratot és kérvényeket  
a kormányhoz.

Most a bécsi enquete tárgyalásainak meg-  
nyitásával itt az alkalom, hogy hazai iparunk igé-  
nyeinek kielégítését szorgalmazzuk, eszközöljük;  
félrendszabályokkal nem szabad beérnünk ugy azzal  
sem, hogy a felszerelési egyedaru nevet cseréljen,  
vagy fölötte több lajtáninneri (osztrák) czég  
osztózzék meg.

Ne feledjük, hogy 1848-ban csaknem  
teljesen el voltunk zárva a többi művelt világtól,  
még is pár százezer embert csinosan és czélserűen  
tudtunk felszerelni; azóta annyit haladtunk nálunk  
gyár és kézműipar, hogy bátran követelhetjük a  
magyar serezeidek és honvédségnek kizárólag  
hazai iparosok általi felszereltesét.

Eredy és kitartással ezt is elérjük.

## A „Kol. Közl.” eredeti távsürgőnye.

Prága. A „Narod Listy” tüntetőleg  
közli azon hirt, hogy az orosz kormány con-  
sulságot állít fel Prágában.

Strassburg. A város birodalmi lobo-  
gokkal van föléltetve, a Münster ormáról is  
ez leng. Valamennyi német egyetem képví-

ségeivel, hogy egyrésztől biztosan indulhasson a nagy  
vállalatra, de másrésztől felesleges erőfeszítésekkel ne  
rontsa magát. Ezen tervszerű munkára annál inkább  
utalva van; mert fejlettebb állapotok mellett nemcsak a  
természet ellenállásával kell megbirkózni, hanem ver-  
senyre kelnie azon többé vagy kevésbé szervezett em-  
bercsoportokkal is, melyek a „létező való küzdelemben”  
ugyanazon természeti javak elfoglalására törekednek.

Innen van, hogy minél magasabb fejlődési fokokat  
értek el a népek a haladási és boldogulási küzdelmek  
között: annál fejlettebb a társadalmi állapotok, erők és  
szükségletek ismerete; annál czélirányosabban szervezi  
az állam törekvéseit; annál biztosabb hódításokat tesz a  
természeti és társadalmi világban saját hatalma, gazdag-  
sága, jóléte, művelődése emelésére.

Igy találkoznak már a legregibb történelmi időkben  
oly állami intézkedésekkel, melyeknek czélja az állam  
alapérőinek és anyagi eszközeinek kitűdása volt. Alig  
volna hihető, ha kéznél levő történelmi emlékek nem  
bizonyítanák, miszerint a népszámlálás és katastrozok  
a művelődés legkorábbi fejleményeivel függ össze és min-  
den nagy horderejű állami vállalatnak kiindulási alapjául  
szolgalt.

A legregibb kínai könyv a Shu-King, mely a  
Krisztus születését megelőző 550-ik évből származik. E  
könyvnek hitele annál nagyobb, mert tartalma a hamisí-  
tások vagy változtatások esélyei ellen az által biztosítat-  
ott, hogy közméltéken kőbe vésetett. Ezen évezredes  
irodalmi emlék tanúsága szerint Yu kínai császár biro-  
dalmát tartományokra osztotta és mindenikben pontosan  
feljegyeztette azt, hogy minő állapotban van a földmive-  
lés és ipar, és minő adózási képessége van minden  
egyik tartományban.

Herodot elbeszéli, hogy midőn Darius perzsa  
király Krisztus születése előtt 500 évvel, a meghódított  
kisázsiai városokra 400 talentnyi hadiszerzést vetett, e  
városok az ellen fellolyamodtak. Hogy igazságos ítéletet  
adhasson e folyamodásra, Artaphernes az uralkodó  
testvére, a ki épen satrapja volt ezen részeknek, telje-  
sen felmértette és osztályoztatta az ujan szerzett földeket,  
a felmérés eredményeit egy oly rovatba állította össze, e  
melyből azonnal meg lehetett tudni, mennyit tartozik  
minden földbirtokos földje nagysága- és minőségéhez  
képest fizetni és ily módon egyenlített ki a panaszokat.  
Darius nemcsak ezen tartományba, hanem egész biro-  
dalmába behozta a földadót, mi végből a szántóföldek  
felmértettek és osztályoztattak. A perzsa birodalom éven-

selve van. Roppant tömeg hullámszik az utcá-  
kon. Az ünnepély szónokaivá választattak: a  
némethoni egyetemek részéről Weitz Göttin-  
gából, Ausztriából Tomaschek Bécsből, Svaj-  
czot Wys zürichi képviseli.

Kischeneff. Itt is falragaszokba iz-  
gatnak a zsidóüldözésre. A kormányzó kihir-  
dettette, hogy a ki ilyesek falragasztásán ta-  
láltatik, azonnal Sziberiába deportáltatik, s  
ha zavargások törnének ki, ez még 8 évi  
kényszermunkával fog súlyosbbitatni.

## Lapszemle.

Az „Erd. Prot. Közl.”-ben „A választások előtt”  
czim alatt következő arany tanácsokat osztó, az igazság-  
értettől sugalt cikket olvassunk: „A követválasztási  
mozgalmak országsszerte megindultak. A hullámokból,  
melyeket már a kezdet is vet, merjük kockáztatni azt a  
következtetést, hogy e politikai aktus egyike lesz a leg-  
viharosabbaknak az egész országban, és így, kétségen  
kívül, nálunk is. Lapunk körén kívül esik annak vita-  
tása: hogy mért történik ez; vagy, helyesen történik-e?  
De kötelességünknek tartjuk, mielőtt a vihar egész  
dühében jelentkeznék, tehát a választások előtt, elmon-  
dani szerény véleményünket azon eljárásra nézve, melyet  
követni kellene, és követni kell minden pártársunknak,  
és minden tanítónak; a mely nem lehet más: mint tisz-  
tesseges távolban tartani magát minden politikai szerep-  
léstől; nem elegyedni azon agitációkba, melyeket fegy-  
verül szokott használni a pártszenvedély, s melyeknek  
nagy része hazugság; nem feledkezni meg magáról  
annyira, hogy állandó vendégeül szegődjék a kortes-  
tánynak; s még kevésbé odáig sülyedni, hogy zászlót  
ragadjon kezébe, beálljon kolompoknak, s kitenni magát  
oly provokációknak, melyek bármint dűlnék is el, de a  
ki bennök részes volt, el van ítélve; mert hivatása, pá-  
lyája, rendeltetése, életének minden nemesebb, tehát  
valódi törekvése homlokegyenest ellenkezik, teljesen  
összeferhetetlen ama harccsal, a melyben leggyakrab-  
ban harag, gyűlölet, irigység, önző vágyak, magánér-  
dek és mindig szenvedély azon rugók, melyek előidéz-  
ik a bukást, vagy győzelmet; s csak igen ritkán, csak  
igen kevesen érzik, hogy itt egy nagy jogról, egy szent  
kötelességről van szó, melynek gyakorlásánál egyedül a  
hazaszeretettől kellene tanácsot elfogadni.

De hát, a papnak, a tanítónak ne legyen elve,  
meggyőződése e tekintetben? Nem éppen úgy gyer-  
meke-e hazának, mint más; nincsenek-e teljesítendő

küti bevétele ezen adóból körülbelül 50 millió forint-  
ra ment. Mindez több mint 23 évszázad előtt történt egy  
oly népnél, melyet a görögök bárbárnak neveztek.

Egyiptom történelmében is megtalálhatjuk azon  
tény nyomait, hogy ott nemcsak a földfelmérés ismeret-  
es volt, hanem a megadózott földeken kívül nagyszámu  
adómentes jóságok is voltak a hadikaszt kezén. Ha-  
sonlóan kimutatható, hogy az Egyiptomiaknál népszám-  
lások, néplisták, sőt a polgári állapotot mutató köny-  
vek is voltak. Nagymérvű fejlődésről tanusodik e tekin-  
tetben Amasis királynak Krisztus sz. előtt 500 évvel  
kiadott rendelete, miszerint minden honlakos évenként a  
helység előljáróságánál jelentkezni tartozik, hogy meg-  
mondhassa nevét, foglalkozását, keresetének nemét és  
jövendelmét. Sőt létezik egy közlemény, mely szerint  
Sethos király Ramses nevű fiának születése alkalmával  
azon parancsot adta ki birodalmában, hogy mindazon  
figyermekek neve mondassék be neki, a kik egynapon  
születtek fiával, hogy ő azután azokat egy katonaiskolá-  
ban neveltethesse fel és bennök egykor fiának különösen  
hű és válogatott hadierőt adhasson. E tény korunkat is  
megszégyenitheti, mert midőn a 19-ik század Sesostrisa  
1811-ben a római király születésekor hasonló parancsot  
adott volna ki, belügyministere csak 50 departementből  
tudta beadni a születések számát, de ezt is ugy, hogy a  
nemek elkülönítve nem voltak. Sőt Irlandban mai napig  
is kihivellen volna egy hasonló parancs. Bármily lihe-  
telennek lássék is, de a Zöld-szigeten mai nap sem  
tudják még, hány ember születik és hal meg évenként.  
Sethos egyiptomi király birodalmában ezt már Krisztus  
sz. előtt 1420 évvel tudta.

Hasonlólag tudjuk, hogy a zsidóknál a népszám-  
lálás a fejlettség igen magas fokán állott. A biblia  
szerint Jákob 70 emberrel vonult ki Kánaánból fia József-  
hez Egyiptomba. Innen 430 évvel később történt a ki-  
költözés Krisztus előtt 1500 évvel, a midőn a nők és  
gyermek kivételével 600,000-re ment a férfiak és  
ifjak száma, összesen 1,500,000-en lehettek. Tizeneggy  
honappal később Mózes egy népszámlálást rendezett a  
Sinai hegyen, és ugy találta, hogy a 22,000 levitán  
kívül, kik Jehova parancsa szerint a számításba fel nem  
vételhetek, 603,550 férfi és ifju volt. A 40 évig tartott  
pusztai vándorlás után a szám 601,000-re szállott alá.  
Dávid király 640 évvel Jákob Egyiptomba való vándor-  
lása után szintén népszámlálást rendelt el, mely 9 hó-  
napot és 20 napot vett igénybe. Ezen számlálás ered-  
ményeként kitűnt, hogy a zsidó nép, Levi és Benjamin

kötelességei; megtagadja-e szerzetét a földől, me-  
lyen bölcsője ringott és sirja domborulni fog; s ha biza-  
lom veszi körül, elutasítsa-e magától; lánczokba verje-e  
kezeit, midőn munkálkodhatnék, használhatna; elné-  
mitsa-e szívét, midőn lázason dobog; behunyja-e sze-  
meit, midőn világosán lát?

Czikkiró itt a lelkes magasztos hivatását esetel-  
vön — így folytatja:

„Konkrét eseteket tudnánk felhozni annak bebizo-  
nyítására, hogy majd minden pap, ki politikai szereplést  
tűzött maga elébe, mind, vagy visszavonult egy rakás  
keserű tapasztalással, vagy — félre magyarázva hely-  
zetét — végkép megbukott, mert meghasonlásba jött ama  
hivatással, mely szennyet el nem viselhet, s melyet  
betölteni elmulasztott.

„De mellőzzük mindezeket. Nem mellőzhetjük el  
azt, hogy a józanokosságra ne apelláljunk e kérdésben  
paptársaink és tanítóink részéről.

„Hátfele párt egistálhat ma egy megyében, avagy  
csak egy községben is? Gondoljanak utána. Deák-párt;  
középbál; szélső-bal; nemzetiségi; reform-párt; és vé-  
gűl, a katolikus-párt. A hol vegyes a lakosság, mind e  
pártok meglehetnek. A hol tiszta magyar és tegyük fel,  
tisztán protestáns a lakosság, a nemzetiségi és katholi-  
kus párton kívül, a többi ott is létezhetik. Melyikkel fog  
szövetkezni a pap, és tanító; vagy, melyikkel a pap, és  
melyikkel a tanító. Hogy fognak ezek egymás ellen  
argumentálni, kiknek egy uton, egy czél felé kellene  
törekedni? Ha egyet értenek, és — melyik fel — a  
többséggel vannak egy meggyőződésben, a kisebbség  
részéről minő szép czimekben részesülhetnek; — ha  
pedig a kisebbséggel szavaznak, akkor éppen meggyűj-  
tették a házat fejük felett a többség részéről. Aztán, a  
választás lejár; vele lejár a tisztelet, a nélkülözhetetlen  
bizalom, a szeretet; jön a kepe megtagadása; az exe-  
cutió; majd tán köllött okok miatt huzalkodás, egyenet-  
lenség, visszavonás, fiscalis-per: a papnak, vagy tani-  
tónak egremiáltatása; egy koldus-család, egy eltéveszt-  
ett élet!

„Hát még, a hol patronusok (1) vannak, s ezek  
különböző pártokhoz tartoznak? Ha a pap, tanító, egyik  
vagy másikhoz csatlakozik, a többi menthetetlenül ellen-  
eség lesz; s késő a belátatlan következmény. zavar;  
mert a pap és tanító az az áldozatra kismélt barány,  
kinek meg kell szenvedni mindenért.

„Am hagyjuk ezeket. És elhagynók édes-örömet,  
ha csak egy emberről, egy embernek eszeveszettségéről  
volna szó. De nagy, fontos az, mi itt kockára van téve.  
Kockára van téve egész községeknek erkölcsi-vallásos  
élete; az a hatás, melyet a papnak és tanítónak el kel-  
lene érni azon a pályán, melyre a körülmények elhittak.

törzsein kívül, 3,757,000 lélekből állott. Feltehető,  
hogy ezen bibliai számlálásokon kívül még mások is  
fordultak elő. Egy egész tényhalmaz arra enged követ-  
keztetni, hogy statisztikai felvételek Jehova népének ren-  
des államügyletei közé tartoztak. Nemcsak Mózes 4 dik  
könyvének legnagyobb része, hanem Josua könyvének  
sok fejezete tele van e tényt igazoló bizonyítékokkal.  
E könyvek államjogi tartalma szülő tanúság arra, hogy  
az állam földterülete és népessége kiváló figyelemben és  
tanulmányozásban részesült. A census névszerinti volt,  
megkülönböztettek a nemek, a kor és a testi minőség.  
Különös gond fordították mindenütt a hadképes férfiak  
számának feltüntetésére. Szóval a zsidók gondossága  
és művelődési érzéke a népszámlálási műveltek terén  
oly bizosságról és tökélyről tanusodik, hogy az ó-  
testamentumi időkhez képest, a mai kortól is méltán  
követelhetnek elismerést és tiszteletet. Ezen jelenség  
bizonyosan azon élénk számérzékű magyarázható meg,  
mely a hébernek kiváló sajátja, lőkép ha meggondoljuk,  
hogy a zsidók a Chaldaeusoktól származnak.

Abrahám ugyanis Ur nevű földről akkor vándor-  
olt Kánaánba, midőn a Chaldaeusok már nagy műveltség  
hírében álltak. Különösen kitűntek a csillagászatban, mely  
tudomány már fejlettebb legkezdetelegesebb állapotában is  
bizonyos fejlettséget és jártasságot feltételez a számtan-  
ban. Hitellérdemlő adatok szerint a Krisztus előtti 2000-ik  
évig terjedtek fel a Chaldaeusok csillagászati észleletei.  
Hasonlóan igen korán kifejtett náluk az írás is. Már ha  
napjainkban 4000 évvel később különös hivatottságot  
tanusítanak a zsidók mint számolók is írók, az az mint  
kitűnő pénzügyérek és irodalmárok: ez csak származá-  
suk eredetisége és igazsága mellett bizonyít, a mennyi-  
ben hiven ápolák és megőrzék őskori nemzeti sajtásá-  
gaikat.

A héber számlálásokkal rendesen földbecslések is  
voltak kapcsolatban és Mózes 3 könyvéből (27. fejezet)  
látható az is, hogy a zsidók közgazdasági műveltsége oly  
magasan állott, miszerint már az emberek tökéletességének  
megállapításával foglalkoztak. Azon személyek ugyanis,  
a kik a Jehovának lettek volna feláldozandók, bizonyos  
összegért, mely a kor- és nemekhez képest különbözőleg  
állapított meg, megválthattak magukat. Nyomait ta-  
láljuk annak is, hogy a zsidók a föld és emberi munka  
jövendelmének becslésére kísérleteket tettek. Mennyi  
fontos tény, melyek a zsidónép általános művelődési ál-  
lapotára kedvező fényt vetnek.

## TÁRCZA.

A népszámlálás közművelődési  
jelentőségéről.

(Felolvasott az erdélyi múzeumegylet 1872. april  
20-án tartott tudományos közgyűlésében  
szerző dr. Dobránszky Péter,  
kir. jogtanár által.)

## II.

Az ember ezen életmozgalmak közepette magától  
tudatára jön azon ténynek, hogy a társadalomban, tudva  
vagy nem tudva, mindent magához mint önlény- és ön-  
czélhoz viszonyít, minden erőt és alkalmat saját czéljai  
szolgálatában használ, minélfogva önmagát a természet  
uraként kezd érezni és mint ilyen azon gondolkodik,  
hogy minél jövedelmezőbb tegye magának azon nagy  
birodalmat, melyet Alkotója jóvoltából nyert maradó  
használatra. De hogy e nagy feltevésében célt érhesen,  
nemcsak azon képességek tudatával kell bírnia, melyek-  
kel meghódíthatja a természet erőit, hanem ismernie  
kell saját életcéljait, saját rendeltetését, saját állását a  
társadalmi és természeti világgal szemközt; mert csak  
igy lesz képes oly életmódra és munkára, mely a termé-  
szet tárházában levő kész erőket és anyagokat sugal-  
mainak, szükségleteinek, boldogulásának megfelelő mó-  
don értékesíteni tudja. Az ember ezen törekvései folytán  
létesít a természetes művelődési szükség és ösztön az  
államtudományokat. Ezen tudományok egész köre vég-  
elemezésben az ember boldogulhatóságának kérdésével fog-  
lalkozik. Az embert ugy fogja fel mint öncélú lényt,  
mely más öncélú lények hiányában minden hatalmába  
kerülthető erőt, eszközt, vagy kiálkozó körülményeket  
boldogságának léle-ítése- vagy gyarapítására használ fel.  
Az ember ura és központja az uraltató természeti világ-  
nak: napot, földet, vizet, levegőt, tüzet szoval: a termé-  
szet valamennyi erőit és anyagait saját javára törekszik  
felhasználni.

Az embert ezen a természettel való folytonos küz-  
delmében kezdetleges művelődési állapotokban merő ter-  
mészetes ösztönei vezetik, de mielőtt elérte a fejlődés  
azon magaslatát, melyről beláthatja viszonyát a termé-  
szet világában, megérti saját életcéljait: czéltudatos  
tervben szervezi hadjáratát a természet hatalmai ellen;  
igyekszik számot vetni erői-, tehetségeivel, valódi szük-



„Szándékosan mondjuk: a körülmények. Mert igen sok pap van, ki rá vetette magát a pályára, jobb hiányában, hogy kenyere legyen; vagy, hogy részt vehessen minden törben, vagy keresztelésben; vagy házasságért; vagy, mit tudjuk mi, miért; elég, hogy az ilyenek hülsenlül sáfárkodnak a talentumokkal, s egész életük egy örök-kár és veszteség úgy az emberiségre, mint azokra nézve, kik hivatással, hivatásból áldozták életüket a nemes, a felemelő pályának.

„Gondolkozások. Nem a kortes-tanyák a ti pályátok; sem a tömegek izgatása, vezetése; hanem a templom és iskola: kezdetekben az evangéliommal, ajkaidon az istennek élő beszédével. Növeljétek a népet; világossítsátok fel, tegyétek fogékonyrá az igazság, a becsület és erény iránt, Jézusnak példája szerint; adjátok fogékonyt a jó és szép iránt; de nem akkor, midőn boros palaczk van kezében, és az infamia telt erszénnyel leskodik utána, hogy megvásárolja hitét és meggyőződését; hanem a békeségnek idején, ott örömeinek forrásánál és szenvedéseinek perczében, ott társulok fel előtte szíveteket, lelketek szelplőlenséget és okosságokat világosságot; ott nyerjétek meg bizalmát, szeretetét: akkor nem hiában éltek; és a dicsőség, mely részletökbe jut, nem fog tartani egyik követ-választástól a másikig.

„Tiszteletet vártok! Kitél várjátok azt, ha ti nem tisztelitek meg magokat? S micsoda tisztesség érhet, ha egy gyorsan elmuló lázért, mely mindig a betegség szimptomája, elhagyjátok azt a tért, hol egyedül van számotokra élet, dicsőség és diadalom! A tisztelet csak azt érheti, ki éppen azon a helyen, a melyre önként vállalkozott, megáll szilárdan, tántoríthatatlanul, nem forgácsolja el erejét ott, hol hivatással nem bír. Ez ítélet egyiránt éri a királyokat, minisztereket, a papot és a napszámot.

„És ha oly dologért hagyjátok el eredeti örökállandó hivatásokat, mely legalább némi tartósságot ígér; de elhagyjátok azért, melynek csak napjai, legfőkébb évei vannak. Hol van állandóság a politikában, még akkor is, ha a kormány-forma netán meg nem változik; holott a pártok — mint olyanok — a dolog természeténél fogva, változnak vannak és kell is hogy legyenek alá vetve.

„Nem azt mondjuk, hogy ne szeressétek hazátokat; hanem azt, hogy feltétlenül ne adjátok magokat a szolgáltnak igájába párt-szenvedélyből; — nem mondjuk, hogy ne legyen meggyőződésötök, hanem mondjuk: szavazatok azon párttal, hová értecségetök, és szívöknek vágya vonz, de a kortességg ne aljassítsátok le magatokat; nem mondjuk, hogy férfiak ne legyetek, ingadozások erre-arra, de azt megkövetelhetjük, hogy ha papok, és tanítók vagytok: érezzétek azt a tisztességet, mely felül emel ama hitvány vásáron, hol az objectum, a lélekismeret, a férfi büszkesége, és az ember méltósága.

Szász Gerő.

## Legujabb táviratok.

Prága, május 1. A miniszter elnök, a kereskedelmi és pénzügyminiszterek Bécsbe utaztak.

London, május 1. A belga király Woolwichba érkezett.

Nápoly, május 1. reggel. A Vezuv kitörését bevégettnek tekinthet.

Strassburg, május 1. A németkormány által be-rendezett egyetem felavatása ma ment itten végbe s a ceremonia elvégzésével Moller elnök rövid beszédet tartott, majd az alapítványi okmányt olvasta fel s hangosan éltette Vilmos császárt. Utána Bruch egyetemi rektor köszöntet szavazott a császárnak, a birodalmi kancellárnak, a polgármesternek és a városnak. A kar éneklése után Springer tanár módá el ünnepi beszédét, majd a küldöttségek szónokai beszéltek. — Az ünnepélyt bezáró lakomán számosan vettek részt.

Madrid, május 1. Don Carlós hivatalos jelentések szerint vizsátért Genfba. Serano ma kezd meg hadmüveletét Navarában.

Páris, május 1. Eugenia excsászárnő hír szerint veszélyben beteg.

A legujabb táviratok szerint: San Sebastiano s Massa nagy része nincs többé; kies nyári lakok, termékeny mezők, pillanat alatt tűnnek el az izzó láva-hegyek alatt. A rémület Nápolyban is általános, a Vezuv szakadatlan dörgése ingatni kezdi az épületeket. Rémitő nyomor, rémitő szenvedés mindenfelé. A polgári hatóság, maga Viktor Emanuel mindent elkövet a tönkrejuttottak érdekében. Nápoly lakanyai, zárdái tele vannak menekültekkel. A király, ki személyesen megjelent Nápolyban, 50,000 frankot adományozott a károsultak javára. A miniszterek színtén nagy adakozásokkal enyhítik a köznyomort.

## KÜLFÖLDI HIREK.

Mint Berlinből írják, a német szövetségi tanácsban heves viták folynak a francia hadiszákmány mikénti felosztása felett. A déli államok ugyanis azt követelik, hogy a préda a tett szolgálatok, s nem a lakosság számára szerint osztassék fel, mibe a porosz urak eddig semmikép sem akartak egyezni. De a különben oly szelid svábok ez egyszer nem tágitottak, heves recriminációkban fakadtak ki a vezénylő német hatalom ellen, sikkasztásokat, s egyéb visszaéléseket emlegettek, mire nézve, úgy látszik, bizonylatokat is tudtak felhozni; mert Delbruck elnök bámulandó hidegvérűséggel fogadta a sérelmes kifakadásokat, s a porosz kormány, egészen váratlanul, sokkal szelidebb hurokat penget. Külföldön, hallomás szerint, e botrányos ügyre vonatkozólag röpirat fog megjelenni, mely az érdekelt körökben nem csekély sensatit és meglepetést okozhatna.

A „Times“ madridi levelezője 28-ról jelenti, hogy a fölkelők száma hírszerint nagyon szaporodik; mint mondják, 15,000-nél többen állanak fegyverben. Mindenünnen katonaságot kérnek. — A kormány semmi értesítést sem akar adni a sajtó képviselőinek. — Számos helyeken ostromállapot hirdettetett ki. — Serrano 25-én éjjel indult el 6000 emberrel Navarra felé, mint generalissimus. — Hihetőleg Concha tábornok is magas parancsnokságot fog kapni. — Madrid nyugodt.

Hiteles külfölből részletes értesítés érkezett aziránt, hogy a carlisták sikere egyedül azon magatartástól függ, melyet a spanyol radical párt fog követni.

London, apr. 30. Az alsóházban közlé Gladstone, hogy az amerikai válasz már megérkezett, de még nincs

a kormány kezében. Enfield egy interpellatióra válaszolva, azt mondja, hogy a britt consul jelentése szerint Bilbao-ból, e helyen felkelés ütött ki, mely azonban nem bir fontossággal; az angol alattvalók oltalmára megtették a kellő intézkedések.

Páris, apr. 30. A Spanyolországból érkezett hírek ellentmondók. A spanyol kormány csapatok körül akarják fogni a carlistákat, hogy vagy útközetre, vagy a Franciaországba menekülésre kényszerítsék őket.

## UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 3. 1872.

— Uj előfizetést nyitunk 1872. május-decemberre 8 fttal, május-septemberre 5 frt o. é. A szerk.

— Király ő felsége alföldi útja. Ő felsége f. hó 2-án volt elindulandó Bécsből és Pestre 3-án reggel megérkezvén, 4-én kezd meg alföldi útját.

— A török küldöttség, mely ő felsége üdvözlésére Temesvárra érkezett, Aradot és Pestet is meg fogja látogatni.

— A pénzügyminiszterium meghagyta az államjavak igazgatóinak, hogy a területükön található ásványvizekből a bécsi világkiállításra mutatványt küldjenek.

— Szintársulatunk tagjai tegnap távoztak el városunkból tömegesen nyári állomásukra M.-Vásárhelyre menendők, hol az uj nyári szinkor építése befejezéséhez közeleg. Az előadások ott körülbelül 8—9-kén fognak megkezdetni.

— A zene-conservatorium május 2-n hirdetett hangversenye, közbejött akadályok következtében elnapoltatott. Azok, kik jegyet váltottak, pénzüket Demjén László, egyf. pénztárnok ur kereskedésében visszakapják.

— A „P. Lloyd“ figyelmezteti az erdélyi szászokat, mily nagy hiba volna részokról, ha még nagyobb önállóság elérésé végett a Deákpartól elválva, külön szász pártot akarnának a jövő országgyűlésen alakítani. — Az 1867-i kiegyezés érdeksolidaritást létesített a magyar és német elem közl, mely az erdélyi szászok nemzeti fejlődésének legbiztosabb kezesége. Ha e köteleket ketté vágják, megszűnik a szászok összeköttetése is lajtántuli német testvéreikkel. Gondnolják meg továbbá a szászok, hogy Erdélyben kisebbségben vannak, s hogy mi lesz ennélfogva sorsuk, ha az ottani zavargó elemek szándékait előmozdítanak.

— Emil de Girardin, az ismert publicista, néhány nap előtt azon fájdalmas tapasztalást tette, hogy (második) neje, egy született Dieffenbach grófnő, kivel 1856. október 30-án kelt össze, megcsalja őt. A felfedezés színhelye a „Grand Hotel“ volt. A „supplée d'une femme“ szerzője hű maradt az e darabjában hirdetett elmélethez, és egész nyugalommal a bírósághoz fordult, s a seine-i polgári törvényszéknél azon kettős keresettel lépett föl, hogy nejjétől elválasztassék, és annak házasságtörő viszonyából netán születendő gyermek atyasága alól felmentessék; egyszersmind késnek nyilatkozott nejének 20,000 frank élethossziglani évdíjat fizetni. A papaszos által felhozott bizonyítékok oly döntők voltak,

hogy a törvényszék azonnal a Girardin ur által kért ítéletet mondotta ki a meg nem jelent alperes fél ellen.

— Az amerikai sajtót jelenleg: 5845 hirlap képviseli. Ezekből 574 naponként jelen meg, 107 kétszer s 115 háromszor heteként 4270 heteként, 94 mind 14 napban, 621 havonként, 13 két hónapban egyszer s 49 negyedévenként.

## Apróságok.

— Hogy tette a gondolkodás okossá a zsidó gyereket. A zsidó fiával utazván elestveledett a mezőn. Lovaitak füvelni engedték. Az apa féltette a lovakat s ezért fiának tanácsla, használja az éjet gondolkodásra, okosodásra; így akarta őt ébren tartani, nehogy a lovakat ellopják. Egyszer kéri fiát: mit gondoltál? Azt, ugymond Izsák — valjon látnak-e engem a csillagok; miután én látom őket? Jól van fiam — csak gondolkodjál. A felett gondolkodtam Tatele: valjon éhes vagy szomjas volt-e előbb az első ember. Bravo Izsák csak tovább. Mintegy félóra múlva fölébred az öreg zsidó s reá kiált fiára: hát most mit gondolsz: a lovakat ellopták! Ép azon gondolkodom, meddig kell itt várunk, míg a tolvajok vissza hozzák. A puzet megokosodott volt.

— Fogas kérdés. Egy nagy matematikushoz élezből a következő kérdést intézték: mennyi idő kell egy megmászhatlan hegy átmászására? Ép annyi — felelt a tudós — mennyi szükséges arra, hogy őnt egy megmérhetlen mélységű kut fenekére dobhassák.

## A közönség köréből.

— Kögyülesi meghívás. Tudomásunkra jöven a magas kormányának az erdélyi kölcs. jég- és tűzkárméító társulat még függőben levő ügyeinek miként lebonyolítására vonatkozó ujabb intézkedése; tapasztalván továbbá azt, hogy hat évi vajadás után is, az ügyállás csaknem a régi maradt: alulírt társulati tagok hajlandók vagyunk a kormányi intézkedés alapján megkísérteni egy kögyülesi tanácskormányt az említett ügyek lebonyolítását lehetségesítő módok és eszközök fölött.

Tisztelettel felkérjük tehát egy részről az említett társulat mindazon tagjait, kik az ügy iránt érdekelk viseltetnek s annak minél célszerűbb hasznosítását óhajtják, hogy a megjelölt czélból folyó évi június 8-án delután 4 órakor Lyceum (épület II. emelet) nagytermében tartandó társulati kögyülésen személyesen vagy meghatalmazott által megjelenni sziveskedjenek; — másrészt felkérjük az 1866. évi április 3-án tartott társulati rendkívüli kögyülés által behelyezett választmányi elnök, jegyző és tag urakat: sziveskedjenek hasonlóan megjelene a magas kormányhoz bejelentett, de általa az egyedül illetékes társulati kögyüléshez utasított lemondás felől nyilatkozzanak a megjelölt kögyülés előtt megtenni.

Kolozsvárt, 1872. április 25-én.

|                             |                             |
|-----------------------------|-----------------------------|
| Kabós Dániel, s. k.         | Id. Andrachofszky J., s. k. |
| Kuliseky János, s. k.       | Tompa János, s. k.          |
| Fekete Pál, s. k.           | Dr. Incze Miklós, s. k.     |
| Nemessányi András, s. k.    | Dr. Joo István, s. k.       |
| Gr. Eszterházy János, s. k. | Galiszter Lajos, s. k.      |
| Ajtai Sándor, s. k.         |                             |

Felélős szerkesztő: Sándor János.

Sz. 7615. 2—3 (471)

### Arlejtesi hirdetmény.

A hejjasfalva-csikgyimesi államut Maréfalva-Oláhala, továbbá Udvarhelyszék határa és Csik-szerda között fekvő szakaszán szűkséget érző összesen 130,000 frt összegig terjedő részint új építési, részint helyreállítási munkákat biztosítás céljából folyó évi május hó 15-én d. e. 11 órakor a székely-udvarhelyi m. kir. mérműki hivatal irodájában nyilvános szóbeli és szabályszerűen felszerelt írásbeli zart ajánlatokkal egybekötött árjelítés fog tartani.

Részvetni kívánók kötelesek 9000 frt, kiletezzer fti, összegű bálnapénzt készpénzben vagy a börzei árfoalyam szerint számlándó állampapirokban a nevezett mérműki hivatal irodájában az árjelítést vezető kezéhez letenni, illetőleg írásbeli ajánlatukat ugyanezen összegű bálnapénzzel ellátva az árjelítést megelőző reggeli 10 óráig ugyanott benyújtani; a bálnapénz letétele nélkül teendő szóbeli ajánlatok, valamint a kiutált határidőn uti beérkező írásbeli ajánlatok vissza fognak utasítani.

Az építés alapjánul szolgáló részletes tervzetek, előmérlekek és költségvetések, ugy az általános és részletes építési feltételek május 5-ig a m. kir. közmunka és közlekedési miniszterium első ügyosztálya irodájában, azonúl az árjelítés idejéig a székely-udvarhelyi m. kir. mérműki hivatal irodájában minden nap d. e. 9—12 órák között megtekinthetők.

Kelt Pesten, 1872. évi április hó. A magy. kir. közmunka és közlekedési miniszteriumtól.

1—6

A legujabb

ÖLTÖNYÖK

[470]

a legjutányosabb árak mellett

FRANK

hölgyruha-készítési termében

Pest, Krizstóflér 4-ik szám, I-ső emelet,

legjobban ajánlatnak.

(475)

1—1

Felső-sziléziai kőszén

számára

biztosítékkal bíró

ÜGYNÖKSÉG

szerződhetnek.

Pályázni kívánók bővebb felvilágosítást nyernék A. B. C. jegy alatt, poste restantente Beuthen, Felső-Sziléziában.

(454)

Végeladás.

A

GUGGENBERGER PÁL

özég alatti

nürnbergi-diszáru és porcellán-kereskedés

Kolozsvárt, főtér, br. Radák-ház alatt,

üzlet megszűntetés következtében,

a folyó 1872. év április hó 19-dikétől kezdődőleg,

tetemesen leszallított áron,

végeladásra kerti.

Főbb czikkpek:

Több száz pár női-, férfi- és gyermek-czipő, brüncelkelme és bőrből.

Férfi kalapok: posztó-, filz- és szalmából.

Utazó-, lovagló-, vadász- és halászcizkők.

Bőröndök, utitáskák, sétatápczák, esernyők.

Pénz- és szivar-tárczák; tájékpipák és szipkák, sat. sat.

Nagy karlsbadi porcellán-raktár; étkező-eszközök.

Talmi-arany diszcikkpek.

China-ezüst tárgyak.

Pipere-czikkek.

Nagy mennyiségű

gyermek-játékok.

Pipere-szappanok, hajkenőcskek, illatszerek, fogpék, fogporok, fésűk, kefék sat. és számtalan más, a közéletben minden perczen szükséges tárgyak.

malom-, kastély- és bugyogó kut.

Karlsbadi

Karlsbad. szentes karlsbadi ásványvíz minden gyógyászati ásványvíz felett áll.

Karlsbadi czukorkák és savak.

Rendkívüli gyógyhatása folyán számos esetben, a termékes karlsbadi ásványvíz minden gyógyászati ásványvíz felett áll.

Különösen a gyomor: a végbél, a lép, a tüdő, a vese, a húszervek, a dümtrigy a czukorkór, a méh üdült fájásban, valamint czúzban különösen ajánlatos a karlsbadi víz használása.

A karlsbadi vízot otthon is úgy kell használni, mint a kumal. A rendes adag minden reggel egy palack, melyet melegen vagy hidegen 20 percznyi időközben kell meginni, ha lehet, sédva a szabad levegőn, vagy otthon is az úgyban. A karlsbadi víz hajlatarejeknek emelése végett egy hávéskaulányi bugyogó söt kell bele tenni.

Hűden hasznáva nagyobb olvasztó erje van a karlsbadi víznek, mint melegen.

Franzensbadi ásvány-posvány, vasposványosó és lug, borongalásokra és furdókra.

MATTONI és TARSÁ

ásvány-posványgyártásból Franzensbadban, pótzerül vas-posványgyártásból, melyet, valamint eld- és utóggyártalú otthon igen becses s általán ajánlatos idült betegségekben, a melyekben vértány. hánnyos vérképzés, a szervek és hártyák elszibbadása, röst idegzet, a műszerek tünysága nyilvánulnak mint okok vagy következmények.

Gieschbülei savanyuvíz

„König Otto's Quelle“ Karlsbad mellett, (az ausztriai Selters).

Legtisztább égvényes savanyuvíz.

Naponta Iriss töltéssel kapható a gieschbülei kútkelzéség által Mattoni és Knoll Karlsbadban.

Iszapotok, argyezkeket sut. ingyen.

Saját raktár

Bécsben: Tuchlauben 14. és Maximilianstrasse 5.

3—12